

Att vara präst

Under sommaren har präst- och pastorsrollen diskuterats på debattsidan i tidningen *Dagen*. Tanken på pastorstjänsten som ett livslångt heltidsuppdrag måste överges, var den utmanade tesen, och Stefan Swärd, som både initierade och avslutade diskussionen, framförde två argument för den. Dels ett praktiskt, ekonomiskt. Det kan vara svårt för församlingen att erbjuda en dräglig heltidslön för en pastor. Och dels ett bibliskt, teologiskt. Bibeln talar inte om ett enda uppdrag utan om en uppsjö av tjänster och gåvor i varje församling. Om det livslånga heltidsuppdraget luckras upp, öppnas möjligheter för andra att gå in och ta ansvar och leda utifrån sina speciella kallelser och gåvor. Erfarenheter från livet utanför kyrkmuren skulle då berika församlinglivet och göra både det och ledarskapet mer dynamiskt. Här märks en renodlat funktionell syn på församlingens herdeuppdrag – det kan lätt delas upp i olika funktioner som sköts av olika medlemmar.

Visst är det så att Nya testamentet talar om en mångfald av gåvor och tjänster vars syfte är att bygga upp församlingen som är Kristi kropp. Det är en utmaning inte minst för vår kyrka med sin genomreglerade tjänsteorganisation och sitt historiska arv av ett prästämbete som blev ett allämbete som kan allt och ska göra allt. Men denna mångfald av gåvor och tjänster ska inte spelas ut mot en annan nytestamentlig tanke: att en av Herrens himmelska gåvor till kyrkan är att han har inrättat ämbeten i henne (Ef. 4). De många gåvorna och det apostoliska herdeämbetet ibland dem ska hållas samman, eftersom de är givna för att stödja och tjäna varandra.

Svenska kyrkan lever i en ekonomiskt privilegierad situation som innebär att präster och andra medarbetare kan heltidsanställas med goda löner. Andra kyrkor lever under mycket knappare villkor, som på sikt också kan bli våra. Det gäller våra frikyrkliga grannar, men också en episkopal kyrka som Church of England, vars ekonomi är betydligt mer ansträngd än Svenska kyrkans. Många av dess församlingar har möjlighet att avlöna endast en eller några få, på deltid. Andra är frivilliga medarbetare utan lön. En del av dessa är präster, så kallade *non-stipendiary clergy*, som får sin inkomst från ett civilt arbete och gör prästarbetet på fritid. En sådan ordning är en fullt tänkbar utveckling inom vår egen kyrka. Alla prästers tjänst behöver inte se likadan ut, och alla måste inte vara församlingsherdar på heltid, även om det förblir huvudversionen av prästämbetets gestaltning. Men frågan om lön och heltid är inte den avgörande, utan snarare frågan om vad en präst egentligen är.

I detta nummer av SPT publiceras en artikel om församlingsprästens kontorisering under senare decennier. Frågan är om inte den kontorisering av prästtjänsten i fråga om arbetsplats, arbetstid och arbetets innehåll som Ingvar Bengtsson där beskriver också innebär en funktionell syn på prästens uppdrag. Det allt vanligare uttrycket »jag jobbar som präst» istället för att säga »jag är präst» röjer att präster numera gärna definierar sig och sin tjänst just i funktionella kategorier. Vissa typer av uppgifter ska göras av prästvigd person. Då anställs någon på så många procent som behövs och gör jobbet. Att man kallas in i en herderelation till en bestämd församling av människor, som kräver allt man har av tid, energi

och gåvor för år framåt – nej, det ligger utanför horisonten. Frågan återkommer: vad är en präst?

Prästämberet är ett livslångt uppdrag. I processjonen in till prästvigningen går prästkandidater, ut från den går präster. Något avgörande har skett, som präglar en människas hela liv, tar hela personen i anspråk. Här gäller verkligen apostelns ord att Gud inte tar tillbaka sina gåvor och sin kallelse. Visst är prästen också värd sin lön, men kallelsen är inte att få en kyrklig heltidsanställning. Den innebär på djupet en tjänst bortom den arbetsrättsliga regleringen och tillsynen från biskop och domkapitel med ett personligt och permanent ansvar inför Herren Kristus.

Att ämbetet är ett herdeämbete oavsett vilken den konkreta tjänsteställningen är behöver prästen själv ofta återvända till – och arbetsgivaren. Att vara Guds Ords tjänare syftar till inget mindre än att församlingen ska ges den rättfärdiggörande tron (*Augsb.Bek.*, art. 5). Och därför är prästen inte bara en medarbetare bland andra utan faktiskt också sänd av kyrkans Herre med ett eget personligt uppdrag och ansvar att representera Hans ord i församlingen. Här är nådemedlen den helige Andes verktyg samtidigt som de är livsmedel för prästen själv.

Den sanningen behöver också lyftas fram och få konkret gestalt när storpastoraten blir en verklighet. Det finns en risk att de nya stora pastoraten kommer att slå sönder den grundläggande, över längre tid framvuxna relationen mellan präst och församling, liksom kontraktsorganisationen – gemenskapen av ordinerade som står under vigningslöften. Mycket talar för det. Stiftens ställning kan också komma att förändras som en följd av stora och ekonomiskt starka pastorat. Biskop och stift kan komma att bli den instans som ger och tar prästerlig legitimation men i övrigt inget avgörande och ledande. Den ekonomiska makten är stark och bestämmande. Och den kommer att ligga i pastoraten.

I en kyrkostruktur som i så hög utsträckning styrs av ett kommunalt tänkande löper prästen risk att förvandlas till blott och bart en tjänsteman och arbetsledare av kommunalt snitt. Tecken på detta finns redan. Det är därför av största vikt att hävda prästämbetets grund och uppgift. Det är en gåva Herren har gett sin kyrka för dess uppbyggnad och växt. Kallelsen till tjänsten är personlig, livsavgörande och livslång. Genom den kallar Herren nya människor till tro och andlig växt. Genom människor ljuder den Gode Herdens röst.

Kyrkovalet är (nästan) över

När denna tidning når sina prenumeranter är kyrkovalet nästan över. Om två dagar sker det val som förser Svenska kyrkan med tiotusentals beslutsfattare för nästa fyraårsperiod. I bortåt 30 år har de politiska partiernas maktövertagande av vår kyrkas beslutsapparat manifesterats i kyrkovalets illusionsdemokrati. Illusionen ligger inte i själva valproceduren – den sköts lika exemplariskt som i de politiska valen. Den ligger i tanken att just de svenska riksdagspartierna med sina välfinansierade kanslier har någon kompetens eller rätt att styra kyrkan och att just detta är »demokrati» i kyrkan.

Den enda vindilen av frisk luft i kvalmet är att det finns opolitiska alternativ att rösta på – och då avses inte de illa maskerade bulvanpartier som exempelvis M, KD och FP satt upp. Så är det inte gjort redan – gå och rösta för en fri och modig kyrka!